

DOI br. 10.7251/SVR1205310A

## PRIKAZ KNJIGE

# ŽIVOTNA OSIGURANJA

Autora: **doc. dr Zorana Kalinića, doc. dr Željka Vojinovića i prof. dr Nebojše Žarkovića**

Izdavač: **Nezavisni univerzitet Banja Luka, 2012.**

Štampa: **Grafid Banjaluka**

Ovu, 2012. godinu, pamtimo po izlasku knjige **Životna osiguranja**, koja zaslužuje pažnju svih učesnika na tržištu osiguranja u Bosni i Hercegovini ali i u regionu bivše države, kao i stručne javnosti koja prati i analizira procese u sistemima penzionog i zdravstvenog osiguranja koji u narednom periodu ulaze u procese transformacije.

Ovo djelo je predstavljeno na 229 stranica formata B5 u kojem su autori na vrlo jasan i precizan način uvveli čitaoca u same početke i nastanke osiguranja koji sežu u daleku prošlost.

S obzirom na naziv djela posebno je obrađena oblast životnih osiguranja zajedno sa isticanjem koncepta privatnog penzionog osiguranja i dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Posebno što privlači pažnju je i činjenica da je ovo prva knjiga koja je izašla u Republici Srpskoj sa temom životnih osiguranja i time je zapravo njena vrijednost mnogo veća.

U uvodnom dijelu knjige autori su prikazali načine podjela i vrste osiguranja kroz analizu životnog i neživotnog osiguranja, dok se kompletna materija prikazuje kroz osam tematskih cjelina sa prilogom koji se odnosi na prezentaciju poslovnog plana za osnivanje društava za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom.

U prvom dijelu knjige autori određuju načine podjele osiguranja sa pitanjima za provjeru znanja na kraju poglavlja.

Važno je napomenuti da se na kraju svakog poglavlja nalaze pitanja za provjeru znanja, što pokazuje namjeru autora da knjiga zaživi kao udžbenik na redovnim studijama Nezavisnog univerziteta Banjaluka.

U nastavku ove zanimljive knjige dolazimo do predstavljanja privrednog značaja životnih osiguranja u ekonomiji države kroz isticanje važnijih pokazatelja životnih osiguranja na svjetskom i domaćem tržištu.

Ulaganja kompanija za osiguranje su jedan od najznačajnijih izvora razvoja domaće ekonomije kroz ulaganja u najsigurnije hartije od

vrijednost iza kojih stoje država ili opštine (državne i municipalne obveznice), zapravo, kroz mjerenje nivoa ulaganja sredstava koja su prikupljena kroz premiju životnih osiguranja dolazimo do pokazatelja razvoja ekonomije jedne države.

U Bosni i Hercegovini podaci govore da je svega 3% od ukupnog broja stanovnika ušlo u program životnih osiguranja. Ako to uporedimo sa uobičajenim procentom država u EU koji je između 50 i 60% jasno se vidi da je pred nama period u kojem će upravo životna osiguranja biti temelj za budući razvoj kroz akumuliranje novčanih sredstava koja se po prirodi stvari moraju dalje ulagati u najsigurnije oblike ulaganja. Ako govorimo o ulaganjima sredstava iz životnih osiguranja dolazimo do podatka koji govore da su ulaganja u različite oblike obveznica i nekretnine najdominantniji oblici sa aspekta prinosa i sigurnosti ulaganja.

U četvrtom pogavlju ove knjige autori se vraćaju i u srž koncepta osiguravajuće industrije, tako što su predstavili osnovna obilježja osiguranja života, aktuelne i novije oblike osiguranja.

Poznato je da osiguranje u sebi ima elemente ekonomske i pravne teorije, dok autori naglašavaju i računске osnove osiguranja života, prikazuju račun vjerovatnoće i zakon brojeva kao aktuarskih polazišta.

Životna osiguranja nisu proizvodi koji su ograničeni po svom pokriću i rizicima koje pokrivaju, naprotiv, smisao ulaska u program životnih osiguranja podrazumijeva da se uz polisnu životnog osiguranja ugovore i dodatna osiguranja.

Najčešće se govori o dodatnom osiguranju kao posledici nesretnog slučaja i ugovaranju dodatnog zdravstvenog osiguranja.

Kroz otvaranje pitanja koje tretira dodatna osiguranja života autori nas na određen način polako uvode i u prezentiranje budućih oblika osiguranja u segmentu zdravstvenog osiguranja, rentnog osiguranja i dobrovoljnog penzijskog osiguranja.

Rentno osiguranje, tj. osiguranje rente, je posebna vrsta životnog osiguranja kod koje se naknada iz osiguranja javlja u obliku ugovorno utvrđene redovne novčane isplate, tokom određenog vremenskog perioda ili doživotno. Prilagođeno je starosnim dobima i potrebama osiguranika, a za rentno osiguranje su najčešće zainteresovana lica koja se žele obezbijediti stabilnim i redovnim primanjima u budućnosti.

U nastavku autori ukazuju i na polazne pretpostavke i pravce razvoja savremenog penzijskog osiguranja kao važnog dijela socijalnog osiguranja. Vječita tema koja ne gubi na aktuelnosti je prava osiguranika u odnosu na raspoloživa novčana sredstva u penzionom fondu koji formira država. Ali, u državnom penzijskom osiguranju mnogih zemalja dugo su prisutne poteškoće kroz produženje životnog vijeka i manje stope rađanja.

U isto vrijeme koncept je podrazumijevao cirkulisanje sredstava po protočnom principu, gdje se sredstva prikupljaju od postojećih osiguranika i usmjeravaju današnjim penzionerima.

Autori nedvosmisleno otkrivaju stanovišta koja ugrožavaju funkcionisanje državnih fondova, a to su:

- neprekidno povećavanje broja korisnika penzijskih naknada

- postojanje previsokog odnosa između prosječne penzijske naknade i prosječne zarade
- iznos penzijskih naknada je izuzetno nizak
- visoke stope doprinosa koje iniciraju potpuno izbjegavanje plaćanja doprinosa od strane privrede zbog otežanog poslovanja preduzeća i nude neke od oblika budućeg transformisanja sistema penzijskog osiguranja.

Ipak, može se istaći namjera autora da prikažu način kako se transformacija obuhvata kroz 3 stuba zaštite, a suština je upravo postojanje državnog i privatnog penzijskog osiguranja kroz sljedeći oblik:

- Prvi stub – obavezno državno osiguranje
- Drugi stub – obavezno privatno osiguranje
- Treći stub – dobrovoljno privatno osiguranje

Ovim načinom se rasterećuje državna kasa i podstiču radnici i poslodavci da zbog sopstvene koristi više uplaćuju osiguranje.

Važno je napomenuti da ovaj model uspješno funkcioniše u Švajcarskoj od 1984. godine, a da je u svim zemljama bivše Jugoslavije na snazi zakon koji uređuje dobrovoljni penzijski fond (treći stub).

Posebnu cjelinu u ovoj značajnoj knjizi predstavlja dio koji su autori nazvali „Nadzor nad poslovanjem društava za životno osiguranje“ u kojem je na jasan način objašnjena uloga regulatora na tržištu osiguranja, djelokrug nadzornih organa u nadziranju životnih osiguranja, izvještavanje nadzornog organa od strane životnih osiguranja i nešto što je novina u objavljenim dosadašnjim izdanjima, a to je predstavljanje nadzornih mjera koje se tiču otklanjanja nezakonitosti i nepravilnosti.

Kao zadnju mjeru nadzora autori elaboriraju prenos skupa osiguranja, preuzimanje kontrole nad poslovanjem društva za osiguranje, oduzimanje dozvole za rad i privremene mjere.

Na kraju, uvaženi autori ove značajne publikacije nude svim zainteresovanim stranama uvid u opšte uslove za osiguranje života i nastupa određenih teških bolesti, što daje ovoj knjizi i određenu promotivnu dimenziju proizvoda u životnim osiguranjima i edukativni dio, s obzirom da je naša država u grupi zemalja kojima je neophodno ponuditi novi sistem finansijskog opismenjavanja stanovništva, što je preduslov za formiranje prvih društava za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima.

Knjiga *Životna osiguranja* je djelo koje otvara novu stranicu u industriji osiguranja Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, jer je predstavljen čitav jedan koncept budućih reformi u osiguranju i socijalnoj zaštiti. Zbog toga ova knjiga može da posluži kao vodič svima onima čiji je radni zadatak kreiranje i sprovođenje budućih reformskih zakona i zato je najiskrenije preporučujem na čitanje i izučavanje.

**Mr Ognjen Aleksić, dipl. ecc**

Predsjednik Odbora za edukaciju u Udruženju osiguravajućih društava Republike Srpske